

V Всеукраїнська
міждисциплінарна
науково-практична
конференція
із міжнародною участю

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: ідея, стратегія, результат

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:
ІДЕЯ, СТРАТЕГІЯ, РЕЗУЛЬТАТ

22-23 травня 2025 р.

Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат : Матеріали V Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 22-23 травня 2025 р.).
Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2025. 504 с.

Попередній перегляд	Дата випуску	Назва	Автор(и)
	2025-05-22	Інтеграція цифрових технологій у роботу з дітьми з особливими освітніми потребами	Сухомлінова, Анастасія
	2025-05-22	Виховання толерантності в учнів початкової школи до дітей з особливими освітніми потребами: сучасні підходи з використанням перегляду фільмів, сторітейлінгу та VR-технологій	Ступак, Любов; Братченко, Андрій
	2025-05-22	Деякі аспекти інклюзивної компетентності: самооцінка педагогів	Староста, Володимир
	2025-05-22	Діагностика та корекція ехолалії у дітей з розладами аутистичного спектра	Слозанська, Ганна Іванівна; Равлів, Інна
	2025-05-22	Соціальна роль інклюзивної освіти в Україні	Слободенюк, Олена
	2025-05-22	Інклюзивне навчання в освітньому середовищі: концепція, виклики, перспективи	Скрипник, Надія; Лебедь, Юлія
	2025-05-22	Самооцінка дітей з порушеннями інтелекту при здобутті освіти в сучасних стресових умовах	Сікорська, Леся; Микулинська, Юля; Романчук, Анна
	2025-05-22	Педагогіка партнерства як умова реалізації індивідуальної освітньої траєкторії молодших школярів з особливими освітніми потребами	Сидорук, Анастасія
	2025-05-22	Специфіка спілкування педагога із дітьми, травмованими війною	Сеньовська, Надія Леонідівна; Скуратко, Тетяна Миколаївна
	2025-05-22	Діагностика дислексії як складова логопедичної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами	Романишин, Анжеліка
	2025-05-22	Цифрова трансформація інклюзивної освіти: іноваційні підходи та практичні результати	Рацул, Анатолій; Рацул, Олександр
	2025-05-22	Інклюзивно-освітня компонента професійної підготовки фахівців природничої галузі в контексті ключових засад	Пюрко, Ольга

	концепції НУШ	
2025-05-22	Магістральні тренди практико-орієнтованої компоненти професійної підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії в рамках формування безпечного інклюзивно-освітнього простору	Пюрко, Владислав
2025-05-22	Застосування арт-терапевтичних технологій у логопедичній роботі з дітьми дошкільного віку	Пуляк, Анастасія
2025-05-22	Інклюзивно-ресурсні центри в системі сервісної підтримки дітей з ООП: проблематика та напрями удосконалення	Полупанова, Яна
2025-05-22	Досвід Швеції у впровадженні інклюзивної освіти: основні аспекти	Петрик, Валерія
2025-05-22	Ігрова терапія як засіб розвитку мовлення дошкільників в інклюзивному освітньому середовищі	Пенцак, Вікторія
2025-05-22	Унікальність індивідуальної траєкторії життєвого та фахового шляху тифлопедагога О.М. Щербини (1874–1934): історія та актуальність у XXI столітті	Патлань, Юлія
2025-05-22	Створення інклюзивного середовища у польському суспільстві	Нестайко, Ірина Миколаївна; Сеньовська, Надія Леонідівна
2025-05-22	Компетентнісний підхід до психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями слуху	Мостовий, Любомир
<u>2025-05-22</u>	<u>Біопсихосоціопедагогіка у координатах інклюзивної освіти</u>	Мешко, Галина Михайлівна; Мешко, Олександр Іванович
<u>2025-05-22</u>	<u>Вимоги та рекомендації щодо облаштування логопедичного кабінету в закладі освіти</u>	Матимеш, Зоряна
<u>2025-05-22</u>	<u>Впровадження інклюзивної освіти у закладах фахової передвищої освіти</u>	Макодзеба, Сергій; Шубна, Ольга
<u>2025-05-22</u>	<u>Підготовка фахівців до організації інклюзивно центрованої дошкільної освіти засобами партисипації</u>	Макаренко, Світлана
<u>2025-05-22</u>	<u>Освітні труднощі та рівні підтримки здобувачів із особливими освітніми потребами: тактична комунікація у закладі освіти з людьми з досвідом війни</u>	Логвись, Ольга Ярославівна

<u>2025-05-22</u>	<u>Психологічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами та їх сімей в умовах воєнного стану</u>	<i>Лоб, Ольга</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Сучасні інтернет-ресурси у щоденній роботі логопеда</u>	<i>Літвінова, Олена</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Музей і людина з інвалідністю: проблеми та шляхи вирішення</u>	<i>Кучма, Юлія</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Образ жінки воїна у Азії та Європі</u>	<i>Курбанов, Георгій</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Застосування логотерапії Віктора Франкла у роботі з батьками дітей з особливостями розвитку</u>	<i>Кульчицька-Ручка, Наталія</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>«Дитячий садок без іграшок»: закордонний досвід та його інклюзивний потенціал для дітей з особливими освітніми потребами</u>	<i>Крутій, Катерина; Деснова, Ірина</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Інклюзивна освіта як складова освітньої системи Харківського національного медичного університету</u>	<i>Кравчун, Павло; Кадикова, Ольга; Сипало, Анна</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами (з досвіду роботи Шумського ліцею Шумської міської ради)</u>	<i>Кравчук, Вікторія</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Кінезіологія як засіб розвитку мовлення та інтелектуальних здібностей дітей з особливими освітніми потребами</u>	<i>Костик, Любов</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Інклюзивна освіта: від теорії до практики корекційної роботи та ранкових зустрічей з дітьми із особливими освітніми потребами</u>	<i>Коршенко, Наталя</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Різноманітні практичні підходи в сфері інклюзивного простору учнів середньої школи</u>	<i>Король, Анжела</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Денверська модель раннього втручання: історичні витоки та теоретичні засади</u>	<i>Козак, Марія Михайлівна</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Сенсорна інтеграція як інноваційний підхід у ранньому втручанні</u>	<i>Кляп, Маріанна</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Використання альтернативної та додаткової комунікації на логопедичних заняттях</u>	<i>Кіріллова, Анна</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Актуальні напрямки інклюзивної освіти дітей із розладами аутистичного спектру</u>	<i>Кашуба, Людмила; Барна, Христина</i>

<u>2025-05-22</u>	<u>Діагностичний висновок та індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами</u>	<i>Ілляшенко, Тамара</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Діагностика інклюзивної компетентності: самооцінка майбутніх учителів</u>	<i>Іванова, Вікторія; Щербина, Світлана</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Вплив стресових подій на дітей з особливими освітніми потребами під час військового конфлікту</u>	<i>Завацька, Людмила</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Діти з кохлеарними імплантами в умовах інклюзивного навчання</u>	<i>Жук, Валентина</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Навчання без бар'єрів: використання онлайн-інструментів синтезу мовлення в інклюзивній освіті осіб з порушенням зору</u>	<i>Єфіменко, Світлана</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Формування толерантності учнів в інклюзивному класі початкової школи</u>	<i>Дяченко, Марія</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Роль соціальних партнерів у розвитку інклюзивної освіти</u>	<i>Дудка, Леся</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Соціально-психологічний супровід здобувачів вищої освіти з обмеженими можливостями здоров'я</u>	<i>Дуванська, Катерина</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Інноваційні методики та технології організації інклюзивного освітнього процесу в закладі дошкільної освіти</u>	<i>Драгунова, Аліна</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Інклюзія та кінематограф</u>	<i>Груць, Галина Михайлівна</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Процес соціалізації дітей з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти</u>	<i>Гринців, Мар'яна; Бажан, Мар'яна</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Аналіз психологічного благополуччя батьків дітей з ООП на території України та закордоном</u>	<i>Грицевич, Богдана; Сікорська, Леся</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Індивідуальна корекційна робота з молодшими школярами із затримкою психічного розвитку</u>	<i>Гаяш, Оксана</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Допоміжні технології у роботі з дітьми з ООП в умовах інклюзивного освітнього середовища</u>	<i>Гарасим, Яна</i>

<u>2025-05-22</u>	<u>Мовна комунікація парамедика з пацієнтами з особливими освітніми потребами: виклики та стратегії інклюзивної взаємодії</u>	<i>Гандзюк, Олександра; Валецький, Юрій</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Комунікація та бар'єри в формуванні іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців з особливими освітніми потребами в ЗВО</u>	<i>Волощук, Марина</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Інклюзивна освіта: нові вимоги до компетентності педагога</u>	<i>Волошина, Оксана; Кермач, Павло</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Соціально-педагогічний супровід учнів з особливими освітніми потребами в навчальному закладі в рамках інклюзивної освіти</u>	<i>Василенко, Ліліана</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Готовність майбутніх випускників спеціальності Середня освіта (Історія) до роботи з дітьми з інтелектуальними порушеннями на уроках «Вступ до історії та громадянської освіти»</u>	<i>Василак, Ольга Степанівна</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Організація освітнього процесу та соціалізація здобувачів з ООП у навчально-реабілітаційному центрі</u>	<i>Берланюк, Віта</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Штучний інтелект у забезпеченні інклюзивності в освіті: можливості, виклики та перспективи</u>	<i>Бармак, Микола Валентинович</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Сучасні цифрові технології як чинник формування інклюзивного освітнього середовища в галузі природничих наук</u>	<i>Арабаджи-Тіпенко, Людмила</i>
<u>2025-05-22</u>	<u>Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат</u>	-

ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: КОНЦЕПЦІЯ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Надія Скрипник,
кандидатка філологічних наук,
завідувачка кафедри української філології
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
E-mail: nadyavnuu@gmail.com

Юлія Лебедь,
кандидатка філологічних наук,
завідувачка кафедри зарубіжної літератури та основ риторики
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
E-mail: iulialebed7@gmail.com

Інклюзивне навчання стало важливим елементом реформування освітніх систем у багатьох країнах світу, включаючи Україну. Цей підхід базується на визнанні цінності кожної дитини та її права на повноцінну участь у освітньому процесі. Його основна мета – забезпечити рівний доступ до якісної освіти для всіх здобувачів освіти, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних, емоційних, соціальних, культурних чи мовних особливостей. Інклюзія передбачає не лише інтеграцію дітей з особливими освітніми потребами в заклади загальної середньої освіти, а й створення умов, за яких кожен здобувач відчуває себе прийнятим, підтриманим і спроможним до розвитку.

Згідно з Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю, держави-учасники зобов'язані впроваджувати інклюзивну систему освіти на всіх рівнях як засіб реалізації права на освіту без дискримінації. Це передбачає системне вдосконалення законодавства, розробку освітніх стратегій, підготовку фахівців, створення адаптивного освітнього середовища, а також впровадження педагогічних підходів, орієнтованих на потреби та потенціал кожного здобувача освіти.

Отже, інклюзивне навчання вимагає не лише технічних і організаційних змін у закладі освіти, а й трансформації самої філософії

освіти – від моделі стандартизації до моделі індивідуалізації, співпраці та поваги до різноманіття.

Інклюзивна освіта ґрунтується на філософії рівності та поваги до різноманітності. Вона передбачає адаптацію освітнього процесу під потреби кожного здобувача, а не навпаки. Однією з центральних ідей є індивідуалізація навчання та підтримка кожної дитини для досягнення максимального потенціалу. Інклюзивне навчання – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників [2]. Значний внесок у розвиток інклюзивної педагогіки зробили такі дослідники, як А. Даниленко, А. Колупаєва, М. Супрун, О. Таранченко [3], М. Сварник, Н. Софій, П. Троханіс [4]. Їхні концепції спрямовані на перехід від моделі "дефіциту" до моделі "ресурсів", де увага зосереджена не на вадах, а на можливостях дитини.

Україна активно впроваджує принципи інклюзії в освіті, про що свідчить ухвалення Закону «Про освіту» (2017) [2], де окрема увага приділяється правам осіб з особливими освітніми потребами. Також функціонують інклюзивно-ресурсні центри (ІРЦ), які надають психологічну, педагогічну та методичну підтримку. Проте на практиці реалізація законодавчих норм стикається з низкою проблем – від нестачі кваліфікованих кадрів до відсутності належного технічного забезпечення. Загалом, у процесі організації «включення» навчання дітей з особливими освітніми потребами залишається відкритим досить важливе питання – як це зробити, щоб не порушити давню заповідь у роботі з дітьми як і в медицині – «не зашкодь»? [1, с. 23].

Ефективне інклюзивне освітнє середовище є результатом цілісного підходу, що враховує потреби усіх учасників освітнього процесу та спрямоване на створення простору, у якому кожна дитина має змогу розвиватися, навчатися й соціалізуватися. Такий підхід ґрунтується на

низці фундаментальних принципів, без дотримання яких неможливо забезпечити повноцінну реалізацію ідеї інклюзії. Доступність – фізична, інформаційна, комунікаційна доступність освітнього процесу. Толерантність та партнерство – формування культури взаємоповаги між усіма учасниками освітнього процесу. Міждисциплінарний підхід – взаємодія педагогів, психологів, логопедів, соціальних працівників. Безперервність підтримки – системна допомога здобувачам освіти під час усіх етапів навчання. Застосування цих принципів на практиці дозволяє створити освітнє середовище, у якому всі діти, незалежно від особливостей, мають рівні можливості для здобуття знань, розвитку соціальних навичок та особистісної реалізації.

Незважаючи на численні позитивні аспекти й міжнародне визнання важливості інклюзії, впровадження інклюзивного навчання на практиці стикається з рядом серйозних викликів, які уповільнюють процес формування справді доступного й рівноправного освітнього середовища. Наприклад, низький рівень підготовки педагогів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП), стереотипи й упередження серед батьків та дітей, обмежене фінансування програм інклюзії, відсутність достатніх методичних матеріалів та інструментів диференціації навчання. Подолання цих викликів потребує системної державної політики, активної участі громадських ініціатив, модернізації педагогічної освіти та постійної підтримки освітян на всіх рівнях. Без цього повноцінна реалізація принципів інклюзії залишається радше декларативною, ніж практичною.

Майбутнє інклюзивної освіти залежить від сталого фінансування, якісної підготовки кадрів, а також активної участі громади та батьків у створенні сприятливого освітнього середовища. Цифрові технології та гнучкі освітні платформи також можуть удосконалювати адаптації матеріалу до потреб різних здобувачів освіти.

Отже, інклюзивне навчання – це не лише освітній процес, а глибока соціальна трансформація, спрямована на побудову справедливого, толерантного та рівноправного суспільства. Воно забезпечує умови, за яких кожна дитина, незалежно від особливостей розвитку, соціального статусу чи стану здоров'я, може отримати якісну освіту на рівні з іншими. Це вимагає переосмислення традиційних підходів до викладання, підготовки педагогічних кадрів, створення гнучких і адаптивних навчальних програм, а також формування культури взаємоповаги та прийняття у освітньому середовищі.

Успішна реалізація інклюзії в освіті можлива лише за умов злагодженої роботи всіх зацікавлених сторін – держави, освітніх закладів, родин, громадських організацій, а також самих здобувачів освіти. Держава повинна гарантувати нормативно-правову та фінансову підтримку, заклади освіти – створити інфраструктуру та кадрове забезпечення, батьки – активно включатися в освітній процес, а громада – формувати сприятливе соціальне тло.

Інклюзивне навчання є індикатором демократичності та зрілості суспільства. Його розвиток свідчить про готовність держави поважати права людини, забезпечувати рівні можливості для всіх і сприяти повноцінній соціалізації кожної дитини. У перспективі це формує відповідальне, відкрите та солідарне громадянське суспільство.

Список використаних джерел:

1. Гладуш В. А. Збереження здоров'я особистості як науково-педагогічний феномен. Педагогіка здоров'я як основа розвитку потенціалу особистості : монографія. Дніпро : Ліра, 2020. 384 с.
2. Закон України «Про освіту». 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 13.05.2025).

3. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики» : монографія. Київ : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с.
4. Софій Н., Сварник М., Троханіс П. Права дітей з особливими освітніми потребами та рівний доступ до якісної освіти. Київ : Міжнародний фонд «Відродження», 2006. 64 с.